

- діагностика;
- профілактика;
- послаблення;
- урегулювання;
- вирішення.

Таким чином, управління конфліктом передбачає усунення причин конфлікту або корегування поведінки зацікавлених сторін. Вирішення конфлікту, у першу чергу, передбачає усунення передумов виникнення конфлікту або зміну цілей зацікавлених сторін.

Слід зазначити, що для вирішення певного конфлікту потрібен індивідуальний підхід, тому при вирішенні конфлікту необхідно враховувати всю множину аспектів.

Дослідження соціально-трудова конфліктів дозволяє констатувати, що науковці розглядають конфлікт як вирішальний фактор розвитку трудових відносин. Із урахуванням цього можна стверджувати, що саме конфлікт є шляхом до інновацій, виникнення взаємовідносин та взаємодії нової якості.

1. Смит А. Исследования о природе и причинах богатства народов. М.: ЕКСМО, 2007.

2. Freeman R. Edward Strategic Management: A stakeholder approach. Boston: Pitman, 1984.

3. Stakeholder Judgments of Value: Advancing Stakeholder / [L.Lankoski, N. Stmith, L. Van Wassenhove] // Theory through Prospect Theory, INSEAD, 2011 URL : http://www.hbs.edu/faculty/conferences/2013-sustainability-andcorporation/Documents/Stakeholder_judgments_of_value_0513FV.pdf.

Роман ГОЛОБУТОВСЬКИЙ

доцент кафедри
загальноправових дисциплін
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ,
доктор юридичних наук

Сабіна БУБЛІК

здобувачка вищої освіти
Навчально-наукового інституту права
та інноваційної освіти
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

ІМПЛЕМЕНТАЦІЯ ЗАРУБІЖНОГО ДОСВІДУ МЕДІАЦІЇ В НАЦІОНАЛЬНЕ ЗАКОНОДАВСТВО УКРАЇНИ

Судова система кожної держави відіграє важливу роль у врегулюванні суспільних відносин. Її ефективність характеризується можливістю захищати права та свободи людини і громадянина відповідно до законодавства. Судова система України зазнала суттєвих змін внаслідок проведення судової реформи. Однак, сьогодні судова гілка влади не є досконалою та має недоліки, пов'язані з такими проблемами, як порушення строків розгляду справ, низький рівень професійності суддів, зловживання правом тощо. Все це призводить до порушень законодавства, неможливості реально захистити права людини і громадянина, недовіри з боку громадськості до судової гілки влади, різного роду зловживань і, як наслідок, неефективності судової системи в цілому [1, с. 109]. Тому існує необхідність щодо розвитку альтернативних способів вирішення конфліктів.

Наразі у всьому світі медіація є однією з найпопулярніших форм альтернативного врегулювання спорів. Статистика європейських держав вказує, що 83–85% медіаційних процедур є успішними [2, с. 41]. У більшості випадків учасники процедури доходять повної або часткової згоди протягом короткого часу після цієї процедури.

До того ж, актуальність медіації доволі жваво обговорюється в українських юридичних колах. Технології альтернативного врегулювання спорів (Alternative dispute resolution, ADR) все частіше обговорюються як науковцями, так і практиками [3, с. 1]. Проте, існує низка складних запитань, що ускладнюють розвиток медіації в Україні.

Однією з центральних проблем становлення медіації в Україні є відсутність чіткого розуміння, яким чином медіація має бути втілена в українській правовій системі. Доволі поширеною є думка, що медіацію слід розглядати як частину судочинства, і проводитись вона має суддею, який отримав на це доручення [4, с. 2]. Прихильники цієї моделі розвитку вважають, що судова медіація має на меті покращити функціонування правової системи та запропонувати альтернативний спосіб вирішення спору, що дозволяє уникнути таких чинників, як тривалість та дорожнеча судового процесу, його можлива заангажованість, перенавантаженість судів тощо. Однак, у цьому випадку слід враховувати, що становлення медіації в Україні буде цілком залежати від наявності у влади так званої політичної волі.

Багато фахівців категорично заперечують доцільність поглинання існуючою системою правосуддя медіаційних процедур. Вони наполягають на тому, що надання послуг із медіації є абсолютно нормальною комерційною діяльністю. Комерційна, або ринкова, медіація – це процес, у якому примирення осіб здійснює спеціально підготовлений експерт, діяльність якого оплачують сторони. Недоліком такої моделі медіації називають її екстенсивний характер розвитку.

Окрім того, існують також і деякі обгрунтовані побоювання з приводу намагань законодавчо врегулювати медіацію в Україні. Зокрема це пов'язано з гіпертрофованим адмініструванням суспільного життя в нашій державі. На думку деяких фахівців, будь-яка сфера діяльності, відносини в якій береться регулювати держава, врешті-решт стає надмірно зарегульованою, а іноді навіть припиняє розвиватися. Загальновідомою стала ситуація з медіацією в Румунії, коли до прийняття відповідного закону медіатори розглядали більше 1500 справ на рік, а після – лише декілька десятків [5, с. 27]. Такий розвиток законодавчого регулювання медіації можливий і в Україні, зокрема що стосується обкладення податками медіаторів. Тому важливим є обдумане та виважене законотворення.

На сьогоднішній день ведуться дискусії науковців щодо того, яка з відомих в Україні форм медіації – судова чи комерційна найкраще усталиться в нашій державі. Зрозуміло, що з огляду на євроінтеграційні прагнення України ми маємо уважно вивчати європейський досвід розвитку АОЯ-технологій.

На сьогоднішній день у світовій практиці склалося кілька варіантів реалізації присудової медіації, які, як правило, обумовлені різними цілями впровадження процедур примирення, а зокрема, медіації в національній правовій простір. Так, можна виділити такі підходи: залучення для проведення медіації спеціалізованих організацій або приватно-практикуючих медіаторів («приватна медіація в рамках судового процесу»); проведення медіації в суді співробітниками суду, у тому числі суддями (умовно такий вид посередництва можна назвати «медіація інкорпорована в судовий процес»); проведення медіації безпосередньо суддею, який розглядає справу (інтеграція медіативної технології в судовий процес) [6, с. 125].

Із аналізу змісту Директиви 2008/52/ЄС Європейського парламенту та Ради від 21.05.2008 р. «Про деякі аспекти медіації у цивільних та комерційних правовідносинах» вбачається також, що за такими критеріями як суб'єкт ініціювання та/або підставою здійснення, медіація може бути: ініційованою самими сторонами спору; здійснюваною у результаті пропозиції чи розпорядження суду; у порядку виконання припису законодавства [7, с. 17].

Позасудова медіація – це порядок розв'язання спору між сторонами, який проводиться незалежною, третьою стороною (зовнішнім медіатором), який у досудовому порядку намагається допомогти сторонам дійти згоди [8, с. 139].

Процедура позасудової медіації дозволяє сторонам не тільки зберегти значний обсяг власних повноважень при веденні переговорів, але одночасно і високі шанси на сприятливе вирішення конфлікту. Медіаторами під час позасудової медіації виступають особи, які пройшли навчання з медіації та отримали відповідний сертифікат про право на зайняття медіацією.

Наприклад, в Австралії в програмах судової медіації примирні процедури проводять приватні посередники, яких сторони самостійно обирають зі спеціально підготовлених списків, сформованих в судах. В Австрії аналогічні списки складає Міністерство юстиції, в Нідерландах – Нідерландський інститут посередництва.

Отже, діяльність зовнішніх медіаторів не регламентується на рівні національного законодавства, тому в своїй діяльності зовнішні медіатори керуються загальними

рекомендаціями, що затверджені Радою Європи з проведення медіаційної процедури. Сторони наділяють медіатора чітко визначеним обсягом процесуальних повноважень.

1. Самойленко А. Альтернатива судовим баталіям: переговори, медіація та третейський суд. *Правовий тиждень*. 2016. № 17. С. 1-2.
2. Васильчак С. В. Медіація як один із методів цивілізованого вирішення корпоративних конфліктів. *Науковий вісник НЛТУ України*. 2016. № 20.14. С. 133-137.
3. Добриніна Г.А. Чи можна вирішити спір, не звертаючись до суду? *Справочник економіста*. 2018. № 6. С. 35-38.
4. Наукові записки Міжнародного гуманітарного університету : [збірник]. Одеса : Міжнародний гуманітарний університет, 2014. Вип. 22. Ч. II. – 340 с.
5. Розман Ю.В. Медіація як альтернативний спосіб вирішення приватно-правових спорів. *Актуальні проблеми політики*. 2014. Вип. 49. С. 245-256.
6. Поліщук М.Я. Поняття медіації як альтернативного методу вирішення спорів. *Держава і право*. Вип. 65. С. 134-139.
7. Притика Ю.Д. Зміст та класифікація принципів медіації. *Бюлетень Міністерства юстиції України*. 2015. № 10. С. 86-92.
8. Череватюк В.Б. Медіативна процедура вирішення спорів: теоретичні і практичні аспекти. *Юридичний вісник*. 2015. № 2 (35). С. 41-46.

Володимир ГОРБАЛІНСЬКИЙ

доцент кафедри
загальноправових дисциплін
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ,
кандидат юридичних наук

Данило СОПІЛКО

здобувач вищої освіти
Навчально-наукового інституту
права та інноваційної освіти
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

МЕДІАЦІЯ У СУДОВОМУ ПРОВАДЖЕННІ В УКРАЇНІ

Розвиток процесуального права – це постійний процес, що постійно супроводжується зі змінами громадських стосунків, які воно регулює. За відсутності такого розвитку виникає розрив між стосунками, що складаються в суспільстві та їх правовим регулюванням. Уся судова система працює в умовах реформування державою кримінального права, процесуального законодавства та синхронно працює в умовах реформ, спрямованих на вдосконалення судової системи України. Всі ці зміни, що є необхідні для правильного функціонування та підтримки якості та вдосконалення правосуддя, ефективності виконання судових актів та ін. створюють велике навантаження на судову систему, загалом, навантаження на систему примусового виконання судових рішень, зокрема, а також навантаження на одного суддю, що набагато перевищує норму, а в деяких судах продовжує зростати. Через це судді, замість того, щоб розглядати справи, просто по алгоритму видають судові рішення.

Одним із інститутів кримінального права, що допомагає зняти навантаження з судової системи є примирення сторін.

Розвиток і поширення дружніх досудових і позасудових способів врегулювання суперечок значною мірою здатний доповнити заходи, що вживаються державою, по розвантаженню судової системи, а також якісній зміні і вдосконаленню культури вирішення суперечок в суспільстві. Також серед різноманіття альтернативних способів вирішення суперечок саме медіація надає сторонам можливість досягти угоди, що відбиває їх істинні інтереси та потреби на основі вичерпання конфлікту.

Більшість науковців визначають медіацію як певний підхід до розв'язання конфлікту, у якому нейтральна третя сторона забезпечує структурований процес для того, щоб допомогти конфліктуючим сторонам прийти до взаємно прийнятного